

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

Valtioneuvoston päätöksentekoa tukeva selvitys- ja tutkimussuunnitelma 2014

Valtioneuvoston yleisistunnon hyväksymä 10.4.2014

VALTIONEUVOSTON PÄÄTÖKSENTEKOA TUKEVA SELVITYS- JA TUTKIMUSSUUNNITELMA

Suunnitelman tavoitteet

Valtioneuvoston päätöksentekoa tukevan selvitys- ja tutkimussuunnitelman tavoitteena on synnyttää systemaattinen toimintamalli, jolla varmistetaan vahva ja horisontaalinen tietopohja yhteiskunnallisen päätöksenteon tueksi. Monet yhteiskunnan haasteet ovat moniulotteisia ja koskettavat useita eri hallinnonaloja. Haasteisiin vastaaminen edellyttää hallinnonrajojen ylittämistä ja parempaa toimintojen kokonaisuutta koskevaa tutkimus-, ennakointi-, seuranta- ja arviointitietoa. Suunnitelmalla ohjataan selvitys- ja tutkimustoimintaa hallituksen valitsemille painopistealueille, jotka vastaavat hallituksen ja ministeriöiden toiminnan tietotarpeisiin.

Tavoitteena on luoda perusta selvitys- ja tutkimustiedon systemaattiselle ja laaja-alaiselle käytännölliselle valtioneuvoston ja sen ministeriöiden päätöksenteossa, tiedolla johtamisessa ja toimintakäytännöissä. Toimeenpanolla pyritään vahvistamaan hallituksen ja sen ministeriöiden päätöksenteon tietopohjaa, tietoon perustuvaa toimintapolitiikkaa ja strategista kokonaisnäkemystä.

Selvitys- ja tutkimussuunnitelman sisältö, toimeenpano ja vastuut

Suunnitelma sisältää valtioneuvoston kanslian momentilta 23.01.22 tutkimus- ja selvitystoiminta (5 milj. euroa siirtomääräraha 3 vuotta) rahoitettavan tutkimus- ja selvitystoiminnan painopisteet ja kärkiteemat, valmistelu- ja ohjausvastuut sekä rahoitusarviot. Painopisteiden ja kärkiteemojen tutkimuskysymyksillä on selkeä kytkeä hallituksen päätöksenteon tietotarpeisiin ja kysymyksiin. Kärkiteemoille määritellyjä tutkimuskysymyksiä täsmennetään ja rajataan päätettäessä kärkiteeman haettavaksi julistamisesta.

Taulukossa on määritelty painopistealueet ja niiden kärkiteemat rahoitusarvioineen, sekä nimetty TEA-jaostojen puheenjohtajuudesta vastaavat ministeriöt ja kärkiteemojen vastuuministeriöt.

PAINOPISTE	KÄRKITEEMA	VASTUUMINISTERIÖ	RAHOITUSARVIO
I Sivistys, yhteisöllisyys ja osallisuus hyvinvoinnin perustana		TEA-jaostossa pj. STM	yht. 1 250 000 €
	1. Yhteiskunnan polarisaation ehkäisy: Mitkä tekijät on otettava huomioon integroitujen palveluiden tarjoamiseksi ja akuuttien ja ylisukupolvisten syrjäytymisen uhkien ehkäisemiseksi a) raha- ja luottomarkkinoilla vaikeuksiin joutuneiden henkilöiden sekä b) eristäytyvien ja vetäytyvien nuorten elämäntilanteessa ja c) aktiivisten ja liikkumattomien kansalaisten palvelutarpeissa ja terveyden edistämisessä, jotta voitaisiin ehkäistä yhteiskunnalle aiheutuvien kustannusten kasvua?	STM	600 000 €
	2. Koulutuksellisen tasa-arvon vaikutukset – osaaminen, kasvu ja hyvinvointi: Mitkä tekijät selittävät Suomen nuorten osaamistason merkittävän putoamisen ja mitä pitäisi tehdä, että osaamisen taso nousisi?	OKM	300 000 €
	3. Avoin ja yhdenvertainen osallistuminen - kansalaisvaikuttaminen ja osallisuus: Miten kansalaisaloite ja muut osallistumisen muodot on kyetty yhdistämään strategiseen päätöksentekoon ja mitkä ovat osallistumattomuuden syyt?	OM	350 000 €
II Työn, osaamisen ja yrittämisen liitto		TEA-jaostossa pj. TEM	yht. 1 100 000 €
	1. Arktisuuden mahdollisuudet: Miten suomalainen pohjoisen sijainnin ja kylmän ilmanalan osaaminen edistää arktisilla alueilla tapahtuvaan ympäristön ja yhteiskunnan muutokseen sopeutumista, ja auttaa tunnistamaan sekä ennaltaehkäisemään alueen vilkastuvasta toiminnasta mahdollisesti aiheutuvia riskejä?	LVM	400 000 €

	2. Niukkuuden ja vihreän kasvun mahdollisuudet: Miten vauhditetaan ja mitataan vihreää kasvua kestäväen biotalouden ja materiaalitehokkuuden keinoin?	YM	300 000 €
	3. Työpoliittisten toimenpiteiden vaikuttavuus ja vaihtoehdot: Miten työvoimapolitiikalla edistetään työmarkkinoiden toimivuutta ja estetään työttömyyden muuttumista rakenteelliseksi?	TEM	200 000 €
	4. Teollinen Internet ja automatisaatio: Mitkä ovat teollisen internetin mahdollisuudet ja uhat, kehittämisen kannusteet ja esteet sekä työllisyysvaikutukset Suomen taloudessa?	TEM	200 000 €
III Kestävä julkinen talous		TEA-jaostossa pj. VNK	yht. 700 000 €
	1. Julkisen talouden kestävyys ja rakenne: Millaisia vaihtoehtoisia ratkaisuja tunnustetaan verojärjestelmän kehittämisessä?	VM	200 000 €
	2. Julkisen talouden vakaus ja finanssipolitiikka: Millä tavalla finanssipoliittiset säännöt pitäisi asettaa, jotta ne olisivat mahdollisimman hyödyllisiä tilanteissa, joissa talouskehitys poikkeaa tuntuvasti odotetusta (suhdannelanteen tai rakenneshokkien takia)?	VM	200 000 €
	3. Talouspolitiikan arvioinnin tueksi hankittava selvitys- ja arviointitoiminta	VM	100 000 €
	4. Maankäytön ja asumisen kehittäminen: Mitkä ovat vaikuttavimmat yhdyskuntarakenteen ja siihen liittyvän asumisen ohjauskeinot? (Erytishuomio taloudellisiin ohjauskeinoihin, kilpailunäkökulmaan kaavoituksessa, MAL - aiesopimusvälineeseen ja haitallisen alueellisen eriytymiskehityksen estämiseen kaupunkiseuduilla.)	YM	200 000 €

IV Turvallinen yhteiskunta		TEA-jaostossa pj. SM	yht. 900 000 €
	1. Turvallisesti arjessa, yksilöiden turvallinen arki: Mitä ovat ne toimet, joilla edistämme hallinnonalarajat ylittävää sekä hyvää ja vastuullista turvallisuuskulttuuria eri väestöryhmissä parhaalla mahdollisella tavalla?	SM	300 000 €
	2. Turvallinen yhteiskunta menestyksen ja hyvinvoinnin mahdollistajana: Millainen on suomalaisen yhteiskunnan muutosdynamiikka ja sen eri toimijoiden kyky vastata muuttuviin tarpeisiin useilla eri sektoreilla (elinkeino- ja aluerakenne, huoltovarmuus, osaaminen, hallintorakenteet jne.)?	SM	300 000 €
3. Uudet teknologiat mahdollisuutena ja uhkana: Mikä ovat Suomen tulevaisuuden kannalta keskeiset kyberturvallisuuden osaamisalueet ja painopisteet, miten tämä vaikuttaa toimijoiden profiloitumistarpeeseen (ministeriöiden hallinnonalat, korkeakoulut, tutkimuslaitokset, yrityssektori jne.) ja miten osaamista kehittämällä varmistetaan Suomen kannalta kriittisen tietoteknisen infrastruktuurin toimintavarmuus ja käytettävyys sekä tietojen luotamuksellisuus, eheys ja saatavuus, mukaan lukien kulttuurin ja tutkimuksen digitaalisten tietovarantojen hallinta ja pitkäaikais säilytys?	SM	300 000 €	
V Hallinto mahdollistajana		TEA-jaostossa pj. VNK	yht. 700 000 €
	1. EU:n uusien 2030 ilmasto- ja energiatavoitteiden vaikutukset Suomelle: Millaisia lainsäädäntö- ja politiikkaehdotuksia nousee ja mitkä ovat tavoitteiden vaikutukset Suomen taloudelle ja eri sektoreille?	TEM	200 000 €

	2. Tieto yhteiskunnan kilpailuetuna: Miten eri organisaatioiden hallussa olevat mittavat tietovarannot saadaan tehokkaammin yhteiskunnan ja yritystoiminnan hyödynnettäväksi mm. paikkatietoja ja paikannustekniikkaa hyödyntämällä?	MMM	200 000 €
	3. EU-aloitteiden vaikutusten arviointien tehostaminen: Millaiset ovat nykyiset vaikutusarviointien järjestelyt EU-aloitteiden osalta ja millaisilla järjestelyillä saadaan ennakoivaa ja päätöksentekoa tukevaa vaikutusarviointia valtioneuvoston ja muun kansallisen päätöksenteon tueksi?	VNK	200 000 €
	4. Ohjauksen uudet työkalut ja kokeilukulttuurin tuki: Mitä kokemuksia on saatu käyttäytymistieteellistä ja kokeiluja hyödyntävää ohjauksen otetta merkittävästi käyttäneissä maissa ja miten kokemuksista voidaan oppia suomalaisen julkishallinnon ohjauspolitiikkaa ajatellen?	VNK	100 000 €

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimussuunnitelman toimeenpano

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnassa noudatetaan seuraavaa:

Valtion talousarvion valtioneuvoston kanslian pääluokkaan 23 sijoitettua valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoiminnan määrärahaa (siirtomääräraha 3 v) saa käyttää 1) valtioneuvoston ja sen ministeriöiden tutkimus- ja selvitystoimintaan ja 2) tutkimus- ja selvitystoiminnasta aiheutuvien kulu- tusmenojen maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää määräaikaisen enintään 45 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen valtion virastoissa ja laitoksissa (~1 htv/110 000 €).

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimussuunnitelman mukaisten hankkeiden tulee olla avoimesti haussa ja valinnat on tehtävä objektiivisilla ja syrjimättömillä kriteereillä. Hankinnassa on noudatettava lähtökohtaisesti hyvän hallinnon periaatteista johdettavissa olevia potentiaalisten toimittajien tasapuolisen kohtelun ja avoimuuden vaatimuksia. Avoimuudella toteutetaan julkisen toiminnan ja varainkäytön vastuunalaisuuden vaatimusta ja hankinnan tai rahoittamisen kilpailuttamisella edistetään osaltaan myös määrärahojen käytön tarkoituksenmukaisuutta. Selvitykset ja tutkimukset hankitaan avoimella haulla, joka julkaistaan sähköisessä muodossa. Valtioneuvoston kanslia julkaisee hakuilmoituksesta tiedotteen erikseen päätettävissä ilmoituslehdissä sekä vastaa kääntämisestä ja ilmoitusten julkaisusta valtioneuvoston verkkopalvelussa. Lisäksi hakuilmoitukset julkaistaan Hilma-hankintakanavassa ja vastuuministeriöiden verkkosivuilla. Lakia julkisista hankinnoista ei so-

velleta palveluhankintoihin, jotka koskevat tutkimus- ja kehittämisspalveluja, paitsi jos niistä saata-
va hyöty koituu yksinomaan hankintayksikölle sen toiminnassa käytettäväksi ja hankintayksikkö
korvaa suoritettua palvelun kokonaan (Laki julkisista hankinnoista 348/2007 8 § 1 momentin kohta
6).

Valtioneuvoston tutkimus-, ennakointi- ja arviointitoimintaa koordinoiva työryhmä (TEA-työryhmä)
toimii ministeriöiden yhteisenä tilaajaryhmänä ja seuraa selvitys- ja tutkimussuunnitelman tavoit-
teiden toteutumista. TEA-työryhmä nimeää jokaiselle valtioneuvoston päätöksentekoa tukevan sel-
vitys- ja tutkimussuunnitelman painopistealueelle poikkihallinnollisen jaoston tukemaan suunnitel-
man toimeenpanoa. Jaostojen puheenjohtajuudesta ja sihteeritehtävistä vastaavat valtioneuvoston
selvitys- ja tutkimussuunnitelmassa nimetyt vastuuministeriöt. TEA-jaostojen toimintaan osallistu-
vat selvitys- ja tutkimussuunnitelmassa painopistealueelle nimettyjen kärkiteemojen vastuuministe-
riöt ja muut painopistealueen toimeenpanon ohjauksen kannalta tärkeät tahot. Valtioneuvoston
kanslia osallistuu kaikkien TEA-jaostojen toimintaan.

Valtioneuvoston kanslia päättää kärkiteemojen hakuilmoitusten sisällöistä. Vastuuministeriöt val-
mistelevat hakuilmoitukset TEA-jaostojen tuella ja esittelevät ne TEA-työryhmälle. Hakujen arvioin-
tikriteereissä tulee korostua sopivuus valtioneuvoston selvitys- ja tutkimussuunnitelman tavoittei-
siin, ongelma- ja ratkaisukeskeisyys, sekä suunnitelmallinen viestintä.

TEA-jaostossa tehdyn hakemusten arvioinnin pohjalta vastuuministeriö laatii hankintapäätösehdo-
tuksen TEA-työryhmälle. Valtioneuvoston kanslia asettaa rahoituksen kärkiteeman vastuuministeriö-
n käyttöön.

Kärkiteeman vastuuministeriö tekee hankintapäätöksen ja sopimuksen hankkeesta vastuussa ole-
van tahon kanssa, huolehtii hankkeen maksusuorituksista ja hankkeen seurannasta, sekä raportoi
rahoituksen ja henkilötyövuosien käytöstä valtioneuvoston kanslialle vuosittain. Valtioneuvoston
kanslia seuraa raportoinnin pohjalta selvitys- ja tutkimussuunnitelman rahoituksen ja henkilötyö-
vuosien toteumaa kokonaisuudessaan. Vastuuministeriöt huolehtivat myös hankkeen aikaisesta
tiedonhallinnasta ja viestinnästä. Raportit julkaistaan selvitys- ja tutkimustoiminnalle perustetta-
vassa valtioneuvoston kanslian julkaisusarjassa.

TEA-jaostot toimivat hankkeiden ohjausryhminä painopistealueittain, informoivat TEA-työryhmää
hankkeiden etenemisestä ja toimittavat sille tiedoksi hankkeiden loppuraportit.

Valtioneuvoston kanslia antaa tarkemmat määräykset ja ohjeet ministeriöille selvitys- ja tutkimus-
suunnitelman toimeenpanosta.

Pääministeri Jyrki Katainen

Alivaltiosihteeri Timo Lankinen